

Казки про сміливість

Золотий птах і морська дівчина

Золотий птах і морська дівчина Був один цар та мав три сини і золоту яблуньку. Він скоро рано встає та й зараз рахує яблука, а хоч рахує він кожного ранку, а все не стає одного. Але старший син каже:

— Татку, ану я буду вартувати, хто то наші яблука обриває.

І виліз на яблуньку та й сидить. Сидить, сидить, і здрімав сі, та й заснув. Рано виходить цар і рахує, та й знов нема одного. Але другої ночі каже середущий син:

— Ану, татку, я буду вартувати. .. І виліз на яблуньку так само і середущий, сидів і здрімав сі, та й заснув, а рано цар знов рахує, і знов нема одного яблука.

Але вже третьої ночі каже наймолодший:

— Татку, ану я піду на варту. А цар каже:

— Іди геть! Коли старші розумні, та не достерегли, а ти і тільки не достережеш.— Але каже цар:

— А зрештою, коли маєш охоту, то йди.

І пішов наймолодший, і виліз на самий верх; сидить, сидить, вже десь було опівночі, дивиться: а золотий пташок прилітає та й дзьобає яблучко. Коли він хоче його лапнути, а пташок вирвався, лиш одно перце лишилося в руках. А рано цар рахує та й каже:

— Є всі яблука.

Але молодший син каже: — А дивіться, татку, хто наші яблука обриває: го золотий пташок.

А цар скликав сини до купи та й каже:

— Ідть у світ, котрий з вас трьох того пташка принесе, то дам свою корону і половину царства.

І зібралися всі три брати, набрали грошей, посідали на коні та й поїхали в дорогу. Але приїхали в такий великий ліс, що аж лячно (страшно) дивитися. Але найшли три дороги, а старший каже так:

— Тепер розходімся; я йду крайньою, а ти, середущий. їдь середньою, а ти, молодший, їдь знов другою крайньою дорогою.

І розділилися та й поїхали.

Але молодший їде, їде, і захопила 'го ніч. Бере він та й путає коня і пускає пасти, а сам наклав собі вогню, укляк та й молиться богу. Але вовк приходить та й каже:

— Молодику, я твого коня буду їсти. А молодик каже:

— На тобі мій хліб і м'ясо, і все, що маю, лиш не їж мого коня.

Але вовк із "їв хліб та й каже:

— Коли я ще такий голодний, я таки мушу твого коня із'їсти.

А молодик каже:

— А я ж що буду робити без коня в дорозі? Але вовк каже:

— А ти куди їдеш?

Молодик розповідає йому все, куди їде. А вовк каже:

— Не журися, ми зараз за годину будемо там. Вовк із'їв коня та й каже:

— Ану, сідай на мене!

Господи! Молодик як сів на вовка, що скочить, а все миля, що скочить, а все миля, і за годину приїхали там, де золотий пташок. Аж вовк каже:

— Стій ти тут на дворі, а я піду і помертвлю їх, і вони не будуть чути.

Пішов вовк до стайні і помертвив вартівників, а потому пішов до покою там, де був пташок золотий, і также помертвив всіх, і виходить на двір, та й каже:

— Іди до покою, але аби-сь не брав пташка в золоту клітку, лиш бери з тою кліткою, що пташок в ній сидить.

Але молодий царевич входить до покою, дивиться, а пташок у простій клітці. Та він бере та й витягає пташка до золотої клітки, а пташок як заверещить, а то всі повставали та й імили його коло пташка, та й кажуть: — А ти як смієш пташка брати? Напудився молодий принц та й каже:

— У мого тата є золота яблунька, а цей пташок щоночі обриває одно яблучко, і мене мій тато післав, аби я сего пташка приніс.

Але тот цар йому каже:

— Іди! Як приведеш мені золотого коня, то дам тобі пташка.

І пішов молодий царевич, але вовк каже:

— А видиш, я тобі казав, аби-сь не брав до золотої клітки; але вже пропало.— Каже вовк: — Ну, сідай на мене.

Сів, а вовк що скочить, а все миля; і прилетіли до другого царя, там, де золотий коник. Але вовк каже:

— Стій же ти тут на дворі, а я піду до стайні. І пішов вовк до стайні, і помертвив усіх фірманів; виходить на двір та й каже:

— Іди ж тепер до стайні і бери коня, але аби-сь не брав золоту кульбаку, лиш бери з тою кульбакою, що на коні.

І пішов молодий царевич, дивиться: а то така кульбака золота, що аж очі в себе бере; але він хоче брати кульбаку в руки, а кінь як заірже, а то всі повставали та й імили молодого царевича, і завели до царя. А цар його зачав питати:

— З якої причини ти хотів коня взяти? Молодий царевич розповів йому все, як було. Але цар каже:

— Іди, як приведеш мені тоту панну, що на морях в окринті вродилася, зросла і ще не була її нога на сухій землі, то дам тобі золотого коня.

А молодий царевич вийшов на двір та й плаче. А вовк каже:

— А видиш, я тобі казав, аби-сь не брав золоту кульбаку, і був би-сь узяв коня, а тепер я тобі не винен.— Потому питає вовк: — І що ж тобі казав цар?

— А що ж, казав, аби йому привести тоту панну, що вродилася на морях і ще не була своєю ногою на сухій землі!

А вовк каже:

— Не журися, ми її дістанем, але йди до міста та накупи хусток червоних, зелених і з всякими квітами.

Пішов молодий царевич у місто і накупив всякої матерії. І пішли над море, та й виклали склеп, а він порозвішував хустки на дрючках, а то вітер носить хустками, і страх далеко видко. Але вовк молодому паничеві каже: — Стань собі за склепом і стій, а вона як прийде і буде обзирати речі, а ти лиш забіжи і зараз її імеш у склепі.

І пішов собі вовк на жирило, а молодий царевич дивиться: окринт плине і приплив до берега. Але тота панна як уздріла, що то таке червоніється, та й вискочила на берег, і право до склепу зайшла, та й обзирає речі; а він борше забіг та й імів її в склепі. Але вовк прибігає та й каже:

— Знаєш що ми зробим? Ми як дамо цареві панну, а коня озмем, то і кінь буде наш, та й панна буде наша.

І взяв вовк замертвив панну, аби не боялася, як буде летіти, висадив молодий царевич панну на вовка та й сам сів. Господи! Вовк як скочить, та й за годину стали в царя. Тут вовк збудив панну та й каже:

— Іди ж ти з молодим царевичем до покою, а я буду тихо під корчем сидіти в огороді; а ти як будеш з царем шпацирувати, то аби-сь відійшла трошки набік і аби-сь не боялася, бо я тебе ухвачу і з тобою утечу.

Взяв молодий царевич панну і веде до покою. Цар як зобачив панну, то так втішився, як не знати чим; і зараз казав вивести коня із золотою кульбакою і дати молодому царевичу. І взяв царевич коня та й сів собі на нього, та й їде поволі дорогою. Але вовк сидить, сидить під корчем, дивиться,

а цар виходить з панною та й шпацирує собі по огороді. А то вже добре смерклося, а панна лиш відійшла трошки набік. Господи! Вовк як ухватив панну, як скочив і здогонив царевича за містом, та й каже:

— Ну, вже маємо панну і коня. їдуть вони, їдуть, і приїхали вже до того царя, де пташок золотий.

А вовк каже:

— Знаєш що я тобі скажу? Ми зараз пташка озмем і коня не дамо.

І взяв вовк та й сам перекинувся конем, та й каже царевичу:

— Най панна тримав коня, а ти бери та й веди мене. Як привів до царя коника, а цар так утішився, як не знати чим, і зараз віддав пташка із золотою кліткою. І взяв молодий царевич пташка, і вийшов за браму, висадив панну на коня та й їдуть в дорогу додому. Але вовк, що побув у стайні, не ждав: вирвався та й утік. Здогонив царевича та й каже:

— Видиш, як я тобі добре зробив, вже маєш панну і коня, і пташка; тепер озми і ще купи собі пару коней цугових і бричку, і найми собі фірмана, та й їдь додому; але пам'ятай лиш, аби-сь не забув за мене в дорозі. І пішов собі вовк у ліси, а молодий царевич пішов у місто, купив собі пару коней та й бричку, наймив собі фір-мана та й їде додому, їде, їде, вже уїхав з кілька миль і заїхав до одного невеличкого міста, і став попасати коней. Але він дивиться, а його брати ходять по місту такі обідрані й босі, шматя на них облетіло, такі нужденні, що ледве їх пізнав. І зараз вони з ним повіталися та й кажуть:

— Ото-м, братчику, находилися світами, попродали коні й одержу, бо вже не мали за що погодуватися, а тепер радимося, як додому приступити.

Але молодший брат каже:

— Ходіть, брати, зо мною!

І пішли до склепу. Він покупив їм сорочки і чоботи, іншу одержу та й поперебирав їх наново так, як були, і купив їсти; попоїли вони, а як попоїли, фірман запряг коні і їдуть додому.

Але на дорозі щось обидва старші брати порадилися і кажуть:

— Нам буде встид від тата, що ми старші, та нічо не зорядували, а молодший зорядував та й він дістане від тата корону.

І взяли та й убили молодшого брата і фірмана, а самі сіли на бричку та й поїхали. А на дорозі кажуть вони панні:

— Пам'ятай, як би-сь сказала татові, то би і тобі тото було!

Але вона забожилася перед ними, що не скаже нікому. А той старший каже:

— Ми лиш додому приїдемо, і я озму з тобою шлюб. їдуть, і вже приїхали додому, а цар як зобачив пташка і золотого коня, то з радості аж не знав, що собі робити, і зараз на другий день зробив великий бал і розповідав гостям, що його сини винайшли золотого пташка і коня, і панну з морів; а за молодшого свого сина і не згадає.

Але вовк, що ходив лісом, ходив і думає собі: «Ану, я піду тою дорогою, куди молодий царевич поїхав». І пішов вовк собі шпацирком, а то була вже ніч. Але вовк дивиться: щось чорніється.

Прийшов ближче, а то молодий царевич. Та й каже вовк:

— Ото ті, небоже, зрадили брати. І побіг та й приніс живущої води, і плюнув йому в зуби, та й він ожив. А вовк йому каже:

— Ото-сь лишився гий сирота; але ти не міркуєш, чи-сь не мав що коло себе?

— А що ж? Не було ніц, лиш сегнат, тот, що мені панна дала. Вовк як зачав землю бурляти і найшов сегнат злотий, дав молодому царевичу та й каже:

— Сідай на мене.

Господи! Він лиш сів, а вовк як скочить та й за годину стали дома. Тут вовк каже:

— Іди ж тепер до міста і купи собі скрипочку, та й грай, а додому аби-сь не приказувався.

І пішов собі вовк у ліс, а молодий царевич пішов у місто і купив скрипочку; але як заграє, то най сховається банда. І пішов молодий царевич у дім до корчмаря, і казав собі дати щось пити, а відтак як заграє в скрипочку, корчмарі хоч би не раді танцювати, то мусили, бо ще не чули такої гри. Але корчмар каже:

— Я іду до царя і скажу, аби взяв сего музику грати на весілля.

І пішов корчмар до царя; і каже царю:

— Такий є музика, що на цілім світі не знайдеться ліпший, але то най банда сховається, як він заграє.

І зараз казав цар його закликати. Приходить він до царя. Господи! Як заграє в палацах, так що аж вікна дзеленькотять. А тога панна, що мала іти вже до шлюбу, лиш подивилася на музику і зараз пізнала, що то той, що її взяв із морів, та й каже:

— Прошу вас, пани, послухати, а я вам скажу байку.— І зачала казати, і каже так: — Був один цар, мав три сини і мав золоту яблуньку, він щоранку рахував яблука, і все не ставало одного.

І розповіла все так, як було, і що з ними вовк робив, і так далі, а наслідку каже вона так:

— Як він їхав уже додому та й надібав своїх братів в однім місті, дивиться, а вони такі обдерті, такі босі і нужденні, що аж не мож було дивитися, а молодий царевич покупив їм убрання і все, і пустилися в дорогу: а в дорозі, бо їм було встидно, що молодший винайшов пташка, і зараз убили його, рідного брата, і зтягнули в ліс, а самі взяли пташка і золотого коня, та й заборонили панні, аби не сказала, бо би і вона загинула, і мусила забожитися перед ними, що нікому не скаже,— і поїхали. А цар як зобачив золотого пташка і коня, і панну, то зараз казав зробити бал; і повідає гостям, що то його сини привезли з дороги, а за молодшого і не згадав; та тут вже мало бути в царя весілля, старший син мав брати шлюб, але не було добрих музик, аж найшовся такий оден, що як заграє, то най і банда сховається.— І зараз обіймила того музику і поцілувала, та й каже: — О, тепер ти мій, а я твоя! Гості аж зумілися, а вона каже цареві:

— Татку! Оце ваш молодший син, то він усе винайшов— і золотого пташка, і золотого коня, і мене з морів, бо моя нога не була на сухій землі, відколи я вродилася, аж він мене привабив.

І зараз цар поклав корону на свого молодшого сина і випровадив до шлюбу, а старшим каже так:

— Ідіть собі від мене! Аби мої очі не виділи і вуха не чули за вас.

І нагнав у світ, а молодшому дав половину свого царства, і жили собі красно аж до смерті.